

Kemences vidék

KÖZERDEKŐ FÜGGETLEN UJSÁG.

(„KIS CZELL és VIDÉKE“.)

Megjelenik minden vasárnap.

(„KIS-CZELL és VIDÉKE“.)

ELIrástól ár:
Egy évre 8 kor. | Negyedévre . . . 2 kor. — 81
Fél évre 4 „ | Egy év szám ára — „ 20 „
Hozzájárulással értékesíthető; ködd, sűrű és csörlőkön.

Felolvas szerkesztő:
Huss Gyula

Hozzájárulások és hirdetések:
Céldömök, „Sas“-szálloda, 5-os számú szoba. — Ide intézendők a lap szellemi és anyagi részét illető mindenemmel küldemények.

Milliók, jertek vissza!

(V. L.) Amiről most néhány szót akarunk mondani, az is egyike azoknak a témáknak, melyek a sajtóban bizonyos periódusokban visszatérnek.

Tessék idődtájban megtekinteni kereskedőink karácsonyi bevásárlásait áruaktráikat, és bizonytalán a z a s i u i aggodalommal értékeli, hogy milliók- és milliókra megy az összeg, melylyel most háziipari készítményekért a külföldnek adózunk.

Sóvárgó vágyakkal, csengő szóval felbukkan nálunk a háziipar megteremtésének kérdése, de sajnos jobbára csak hírlapi cikkekben, pedig hírlapi cikkekkel, melyek közérdeklődést nem tudnak támasztani, háziipart teremteni nem lehet.

A sikerben, hogy ezizben másként járnánk, lanyha reménnyel fogunk ahhoz, hogy e jelentős kérdésben felrúzzuk az apatikus társadalmat.

Hogy a háziipar országfenntartó és országfelvirágoztató tényező, azt Svájc beszédesen igazolja, hogy nálunk nyers anyag, munkakész bővíben van, kiteszik azokból az erőtlén kísérletekből, melyeket eleddig a háziipar terén tettünk. Csak meg

kell néni a bártfai játékipart, a torontáli szőteseket, az erdélyi faipari készítményeket és rögtön látni fogjuk, hogy itt egy kifejleszthető iparnak minden tényezője rendelkezésre áll: ügyes munkakész, ötletgazdaság, bizonyos áttetsző nemzeti stíl, emellett tömérdek, munkát lesó kéz, bővíben mindeféle nyers anyag, csak egy hiányzik, a tőke. Ez a tőke pedig azért hiányzik, mert a vállalkozási kedv teljesen hiányzik, a közérdeklődésnek ösztökélni a vállalkozási kedvet, hogy azok a milliók, melyek most ki-
mennek tőlünk, itthon maradjanak.

Nálunk az a baj, hogy mindent a kormánytól várunk. Bizonyos iránytól kezdés, kétségkívül kell várunk a kormánytól és ebben nincs is hiányosság. A kereskedelmi kormány nagy számmal tart fenn fa-faragászati és kosárrkötő tanműhelyeket, ahol évek óta hozzá értő előmunkások képerzetnek. A baj azonban az, hogy ezek az előmunkások nem a falukra mennek ki, ezrek és ezrek tanítására, hanem kénytelenek letelepedni városokban, beállni a kisipar sohajótól alakjai közé. A földmivvelésügyi miniszterium is egész seregét rendezi évente a népies, gazdasági, háziipari kurzusoknak. A legutóbbi öt év alatt

1500 községben 20.000 gazdasággal foglalkozó egyén tanult meg valamelyes háziipari foglalkozást.

Rendkívül érdekes lenne, hogy ez a 20,000 ember a közeledő télen a nyert ügyességét fel fogja e használni és hova fogja fejleszteni a jó példa ezt a foglalkozási ágat?

Hiszzen nálunk a nép téli foglalkoztatásának kérdése nem tisztán közgazdasági ügy, de elsőrendű szociális érdek. Tessék meggondolni, hogy mostantól négy teljes hónapig a földmivvelő munkakész pihenni kénytelen, hogy ennek a kényszerű pihenésnek milyen kedély-deprimáló hatása van. Emellett a munkátlanág mennyi sok hajhajlékban szerzője a nyomornak, szükségnek, indítója a békétlenségnek, okozója a csüggedésnek, okozója a társadalmi harcnak. Mennyire megváltoznék a helyzet, ha a munkaalkalmak szaporíthatnának, a nép télen is keresne és nem lenne kénytelen a készből élni.

Mindereket pedig elmondtuk abból az alkalomból, hogy 800 községben mostanában nyílt meg a népies gazdasági háziipari kurzus. Kívánatos az, hogy mindazok akik hivatásból és nobile ofízümből a nép

TÁRCA.

Fővárosi képek.

A kőristalány.

Azt mondják, hogy bohémvilág az a színesvilág. Mondja a könnyelműséghez eszköz kell a pénz nem jár együtt feltétlenül a borotvált arccal. A sok mávcsagyár érted — aziniakola — ljesztően megszaporította Thalia alattvalóit, elhajtette közöttük a konkurenciát a míg némelyek rendszeren tehetőségük vagy szerencsésük folytan felszínen járnak, a nagy réss tengődik. S ha van mint „ripacs“-nak nagy „kőristalány“ nagyon a fogáshoz veri azt.

A népszinbax sarkan délcélőt, délután áll egy sereg kőrista. Rendes sétán közé megemléskent néni az arcaikat. Sápadt, kedvtelen arca. A férfiak a nők külön csoportban beszélgetnek, úgy látszik nem érdeklik egymást. A nők elegánsak. Van közöttük két testvér. Az idősebbik hsz évés lehet, magistermetű rózsárcu szép-
lány volt, a fiatalabbik könnyed, bájos modor-
lataival kötötte le a figyelmet. Régebben hosszú ideig gumikerekes kocsi a egy fiatalember várta őt esténként, előadás után. A kocsi és fiatal-

ember később elmaradtak: a leányok pedig csudálatosan hamar elvesztették üdeségüket. Ékszeret sem látok csillogni rajtuk . . .

Am a szegénység és a hiúság ad helyeikre mindig másokat. A legszebb kőristalány most Ducika a az aranyfűsugár versenyezve törí magát hogy pezsgős vacsorát adhasson Ducika tiszteletére. Pedig Ducika nem valami feltűnő szépség. Nekem legalább sohasem jutott eszembe róla a knidosi Áirodite, kinek szemérmes pirulásába ifjak és vénk valamennyien belezerettek, sem a négyszáz éve megboldogult Andrea dél Sárto szent Annája a Maria születését ábrázoló képen, kibe én lettem szerelmes. Mert gyenge, átlátszó arcból, kópattanásig piros, arca kövér, hancrón. De azért kifejezhetetlen báj ömlik ut hajlékony hetaire-alakján, a ruháján kacérol átdom-
boruló idomai, duresás kis életveg szája pedig kitérésre készítetik a férfi-vágyat és mutatják, hogy az aranyifjaknak jó izlésük van.

Ducika multkor megszólított. — Hosszasan megnézett, azután odajött hozzám:

— Jó napot, Sárváry ur.

Meglepdőtem nevem hallatára. Ni, ez a leány ismer engem. Vajjon honnét? tündőtem magamban és kérdő tekintettel köszöntöttem Ducikát.

— Ugy-e nem emlékszik rám? folytatta ő. Elezölt néhány esztendővel egy házban laktunk a Szentkirályi-utcában.

— Velem?

— Igen magával. Maga meg mindig a régi. Én vagyok a Juliska, a Horváth Juliska . . .

Mintha valami bohókás tündér hirtelen lefujta volna Ducika arcáról a pudert a azzal együtt azt a néhány esztendőt, amióta nem láttam: egyszerre visszaemlékeztem egy csitri leányra, a házmasterék Juliskájára, aki nekem szívat és ujságot szokott telhozni a fűszerestől. Ez volna a Juliska? Ez a fess, szabadelvéü ünnepele leány, akinek én hajnalban kapunyitását annyi hatost

Igen, ez az, a Juliska szívat látom most a kőristalány arcán. Mert a gyermekkor erkölcsi alapja megmarad az emberben; és az a kényszerűségből vallott élet-
elv: hogy a megélhetésért el kell tekintenem az ethikal törvényektől, nem adott a leánynak annyi erő, hogy némi szegényesztét elakarhassa előlme, kiről tudta, hogy e pillanatban mellette látom a házmasterék Juliskáját.

Ducika hazafelé tartott. Elindultunk.

— Mit szól hozzá az apja, hogy a színház hoz jött? — kérdeztem tőle.

— Apám meghalt . . . sobjította Ducika.]

vezetői, az ügyet megillető érdeklődéssel (mert hiszen ez az ügy a közérdeklődésből fejlődhet) "cupán" fogják kísérni, hisz' ami kérdés most van, az csak indítása egy measszemelő s a jövőre váró akciónak, melynek célja, hogy azok a milliók, melyek ma még háziipari készítményekért külföldre mennek, itthon maradjanak.

Az én hazam az én váram.

— Irta: LUKÁCS SÁNDOR.

Hazánkban a városi élet ellen mindenkor szokás felhozni, hogy a városban lakás egészségtelen s hogy a közegészségügyi viszonyok aránylagosan fejlettebb volta dacára is a városi nép egészsége sokkal silányabb, mint a falusié. Ennek a tételnek igazságába bele is szoktunk nyugodni. Mert hiszen sok embernek tömeges együttlakása az egészségre ártalmas hatások egész sorozatát fejleszti ki.

Nem állítom, hogy nem így van. Azonban az is kétségtelen, hogy a városi életnek a tömeges együttlakásából származó hátrányait nagy mérvben lehet csökkenteni, sőt majdnem egészen hatálytalanná tenni a magán lakásviszonyok okos berendezése által.

Nagy tanulságot szolgáltat erre az új világ, a praktikus berendezéseiben oly méltán csodált Amerika.

Az amerikai üzleti élet aránya olyan rengeteg, hogy alig is képzelheti el a méretek óriás voltát, aki színről színre nem látta azokat. Az üzleti élet rengeteg méretei és a nagy világverseny iparban, kereskedelemben természetesen igen nagy mérvben veszi igénybe az amerikai nemzet munkáerejét. S mégis dacára a szakadatlan lázas tevékenységnek, mely a szellemi és testi munkáknak egyaránt egész nappalát igénybe veszi, az erők mégsem merülnek ki, sem az agy nem veszti el munkaképességét, sem a karok izmai idő előtt el nem petyhüdnek.

Ezt az előnyös eredményt az erővel való helyes gondolkodás fejti meg. Az ame-

rikai rendkívül intenzív munkát végez, viszont a legnagyobb gondosságot fejt ki abban, hogy a szervezetet okos pihentetés által megóvja az elkopástól. Eléri ezt részben a vasárnapon való abszolút munkaszünetelés által, de főképpen a lakásviszonyok helyes elrendezése által.

Az amerikai városok azon negyedében, — a város közepén — ahol az üzleti élet honol, husz és harminc emeletes házak tornyosulnak ég felé, felülmulva a bibliai Babilon minden merészességét. Azonban ezekben az égig nyúló óriás alkotmányokban ember sem lakik. Kizárólag áruházak és irodák céljaira szolgálnak ezek az épületek. Az amerikai mind az üzleti városrészen kívül lakik csendben, keskeny 1—2 emeletes házacskákban, melyeket csinos kert övez, olyan szép zöld pázsittal, hogy lelkünk felderül, midőn szemünket rajta legettetjük.

Mihelyt a napi munka végződik, az áruházak és irodák százezrei megürülnek, a szellemi és testi munkások óriás tömege a vakmerő gyorsasággal repülő villamos vasúti kocskait lepi el és 20—30 percnyi száguldás után kiér kies, szép csendes otthonába s ott üde levegőben, családja körében kedves otthonában, egészséges szórakozással tölti el az esti órákat, majd üdítő éjjeli álomban merül s a midőn reggel újból kenyérkereső munkájára indul, lelki és testi erőt teljes egyensúlyában, pihenten, frissen, vidáman hagyja el övéit, hogy fáradságai kipihenésére az esti órákban ismét hozzájuk térjen vissza. Az amerikai igazán elmondhatja, hogy az ő háza az ő vára. Minden család külön lakik a maga kis házában, csak kivételesen lakik két, három család egy házban. Ez a külön lakás biztosítja a kényelmet és feszélyezetlenséget, növeli a családi élet bensőségét, nyugalmat üdülést biztosít a munkából fáradtan hazatérőnek.

Mit mutat ezzel szemben Budapest Bécs s általában az európai kontinens nagy városainak példája? Az üzleti élet szintereincs külön választva a magánlakásoktól. Bent a város közepén, rossz levegőben összezúfoltan, kényelem nélkül nagy bér-

kaszárnnyákban lakik egy-egy olyan ember, melynek népessége egy nagyobbacska faluval felér. Fűnek, fának, virágnak nyoma sincs. Tiszta üdítő levegő, s a munkától elfáradt testet frissítene, s a nyári hónapokban enyhét nyujtana, teljesen hiányzik. Ugyanabban az emésztő, zajos, levegőtlen, kényelmetlen keretben, amelyben az intenzív nappali munkát kell elvégezni, öröklődnek a pihenésre, szórakozásra, új erőtújításra rendelt napszakok.

Ezért 'emésztő nálunk a városi munka, innen az idegbajok nagy tömege, ezért merül ki szellemi és testi erő idő előtt.

Az egészség a legnagyobb kincs. És forrása minden haladásnak.

Tanuljuk meg az új világtól, miképp kell megbecsülni ezt a legnagyobb kincset.

HIREK.

— **Előfizetőinkhez.** *Mindazon tiszteletesek külön felszólítást is küldtünk hátralekelt beküldése végett, tisztelettel kérjük őket, legyenek szivesek a felszólításhoz mellékelt postautalványon hátralekelt postafordultával beküldeni, hogy mi is eleget tudjunk tenni több oldalu köztaláltságunknak. Az útnak is vége fell járunk, így azt hisszük, hogy t. előfizetőink éppenséggel nem vehetik fölünk sokon, ha nagy összegre felszaporodott évi hátralekelt behajtását minden uton-módon szorgalmazzuk.*

— **Pártszervekedés.** A kiscelli választókerület 48-as és fuggtelvégi pártjának vezető férfia, Bárdossy Imre alelnök meghívására csütörtökön a „Sas”-szállodában értekezletre gyűltek össze. — Az értekezleten résztvettek: Bárdossy Imre, Horváth Janos, Horváth Ernő, Kinfaludy Béla, Tulok Benő, dr. Porkolab Mihály, Pottyondy Pál, dr. Berzsenyi Jenő stb. Az értekezleten kimondották a párt mielőbbi szervezését és a közgyűlést egybehozatva. Az értekezlet tagjainak egésze délután Kemenessömjénbe ment ki Radó Dénes földbirtokoshoz, hogy felkérje az elnökség elfogadására, melynek elfogadására Radó Dénes földbirtokos hajlandóan nyilatkozott, a párt vezető férfiával már előzőleg tartott tanácskozások alkalmával.

— **Nyugalomba vonuló fouzolgabíró.** Szabó Elek tetszőéri fouzolgabíró hosszú közszolgálatát után a múlt héten benyújtotta a vármegye alispánjához nyugdíjazás iránti kérvényét. Az üresedésbe jött állásra Lanringer István felsőőri, Takács Márton vasvári és Sinkovich Elek muraszombati fouzolgabírók pályáznak.

— **A képviselőháznak erős harc folyik most az ellenzék és a kormánypart között, Tisza miniszterelnök ismeretes házszabály módosító terve miatt. A szállongó hírek szerint, a képviselőház felosztása újból kísért és erősen tartja magát a hír, hogy január hó folyamán lesznek az új választások. Lapunk szerkesztőjének alkalma volt beszélgetni a nemrégiben megválasztott pontifikkal, ki országgyűlési képviselő is s a politikai kulisszák titkairól jól ismeri, ki azt mondta, hogy az új választások közülök állanak. Hogy a levegő telve van most az új választások hírelvel, s hogy történik valami e téren legközelebb, igazolja az is, hogy a pártok országgyűlésre készülnek.**

— **Lelkőz választás.** Körmentendiszárdán töltötték be az üresedésben volt ev. lelkesi állást Kund Sámuel apóstolcs. elnöke mellett tartott választógyűlésen. Lelkeszül közfelkiáltással Kapy Béla püspöki útkár választatott meg.

asztán lehajtotta fejét. Ugy látszik, szokatlan téma volt neki a család. Az aranyifjak másról szoktak társalogni. Mindenkor hittem a nőiérzések misztikus finomságában, most sem csalódtam: Ducika tudta, hogy sajnálom őt. S ahol a nő részvétet érez, ott nem tudja bízalmát visszafojtani. Szomoruan csengett a hangja:

— Bár ne halt volna meg szegény, minden másképp volna...

— Nem laktak már a régi helyen?

— Nem. Jól sejtí. Özvegyasszonyt nem tartanak meg házmesternek. Mennünk kellett.

— S most?

— Most tartom anyámat a fizetésemből.

— A harminc forintból?

— Anyám azt hiszi, hogy hatvan forintot van...

Aztán könnyelmű mosollyal beszélt tovább:

csak hogy nem ahhoz, akit szeretek.

— S nem lett volna jobb úgy, mint imigy?

— Nem. Hozzaköve lenni egy emberhez, akit nem szeretek s aki szeret engem? Hazudni a szeretmet annak, aki tart és ruház, amíg éltek? Nem, ne gondolja, ezt sohasem tenném. Nem lehettem Zoltán felesége, lettem tehát kóristalány, aki szabad és szegény, mint a madár...

Most már nem szegyenlette magát Ducika. Hallgattunk. Kigyulladtak az utcák gázlámpásai, a nagy üvegű kirakatok és fényes szemükekkel bevilágították az esti szürkületbe, meghamisítván

a természetet...

A nagyvárosi élet tér pihenni a nappal, a templom esti harangszava nem tudja áttörni az embertömeg és a forgalom zivajját, folyik a lázas hajtsza a kenyér és élevezetek után szakadatlan. Munkások erezeit ontja a belváros estenkint a kultelkek felé és angolosan öltözött gentlemanok csoportjai sétálnak a hiszág piacára, a "korzó"-ra. Ducikát sokan köszöntik. Vajjon köztük van-e az a Zoltán? És ki az a Zoltán?

Megkérdeztem tartózkodóan. Valami katonatiszt volt, az is egy házban lakott Ducikával. Megjegyeztem rá, hogy:

— Hitvány fráter.

Hazaértünk. Ducika szomoruan elmosolyodott s a kezét nyújtotta.

— Nem haragzom magára Sárvány urmondta. — maga jóindulatból beszél. De nem

emlék maradt meg bennem "az ő képe" és én e kép előtt busulok, vétekezem és imádkozom. Ne nevessem. Jól tudom, hogy mindez frázisnak látszik, én azonban nem tudom magamat másképp pen kifejezni...

Még mindig mosolygott, de puderos arcán jobbról is, balról is lezaladt egy köny.

Azért a kapuból visszakéltott:

— Mikor látogat meg? Holnap egyedül leszek...

És szerénytelenül kacintott hozzá, mint Clitandre a Dandin György II. felvonásában.

B—r D—ó.

